

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 485/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Slovak Restaurants, s. r. o.**, Gajova 11, Bratislava, IČO 36 862 541, zastúpeného advokátskou kanceláriou LEGAL & CORP s. r. o., Gajova 11, Bratislava, IČO 47 237 325, v mene ktorej koná advokát JUDr. Tomáš Dujčik, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13Cob/120/2022 z 29. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13Cob/120/2022 z 29. mája 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že žalobou doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 13. mája 2020 sa sťažovateľ proti žalovanému domáhal zaplatenia sumy 14 364 eur spolu s príslušenstvom, ktorá predstavuje finančnú zábezpeku, ktorej vrátenie si sťažovateľ uplatnil z titulu riadneho ukončenia nájomného vzťahu založeného na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov zo 7. januára 2015 (ďalej len „nájomná zmluva“) uzavretej medzi sťažovateľom ako nájomcom a žalovaným ako prenajímateľom. Vzájomnou žalobou si žalovaný uplatnil nárok na zaplatenie nájomného za mesiace október a november 2018 vo výške 14 364 eur spolu s nárokom na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 7 700 eur, ktoré založil na tom tvrdení, že výpoveď sťažovateľa je neplatným právnym úkonom a nájomný vzťah nezanikol a naďalej trvá.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8Cb/23/2020 z 11. apríla 2022 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 14 364 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 14 364 eur od 11. novembra 2018 až do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti výroku tohto rozsudku; o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalovanému sumu 7 182 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05 % denne zo sumy 7 182 eur od 11. októbra 2018 až do zaplatenia, ako aj paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur do troch dní od právoplatnosti výroku tohto rozsudku; vzájomnú žalobu vo zvyšnej časti zamietol a návrh na prerušenie konania zamietol; sťažovateľovi priznal náhradu trov konania o žalobe v rozsahu 100 % a náhradu trov konania o vzájomnej žalobe v rozsahu 24,40 %, ktoré mu je žalovaný povinný zaplatiť vo výške, o ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Proti druhému a šiestemu výroku rozsudku okresného súdu podal odvolanie sťažovateľ a proti prvému, tretiemu, piatemu a šiestemu výroku rozsudku okresného súdu podal odvolanie žalovaný. Krajský súd napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch o povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 14 364 eur s príslušenstvom, o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalovanému sumu 7 182 eur s príslušenstvom, ako aj paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur, o zamietnutí vzájomnej žaloby vo zvyšnej časti a priznaní náhrady trov konania o žalobe a vzájomnej žalobe sťažovateľovi zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Právny názor krajského súdu zásadný pre rozhodnutie v merite veci, že strany sporu ako zmluvné strany nájmovej zmluvy si v čl. II bode 2.1 nedohodli viaceré účely nájmu kumulatívne, je v dôsledku zrejmej chyby v uvažovaní arbitrárny a zároveň so zreteľom na preukázané skutkové okolnosti extrémne nelogický. Zároveň ho sťažovateľ považuje za nepreskúmateľný a nezrozumiteľný z dôvodu absencie riadneho zdôvodnenia. Krajský súd odôvodnil svoj právny názor, že činnosti, na ktoré bol dohodnutý účel nájmu, nepovažuje za dohodnuté kumulatívne tým, že „z uvedeného zmluvného dojednanja to nevyplyva, práve pre použité slovné spojenie ako aj“. Výklad priradovacej spojky „ako aj“, podľa ktorého synonymom tejto spojky nie je spojka „a“, ale spojka „alebo“, poskytnutý krajským súdom považuje sťažovateľ za absurdný. Aj vzhľadom na absentujúce bližšie zdôvodnenie, ktoré viedlo krajský súd k takémuto záveru, ktorý je otázkou jazykového a gramatického výkladu spojky „ako aj“, a na očividnú absurdnosť takéhoto vyhodnotenia sťažovateľ, rešpektujúc zásadu voľného hodnotenia dôkazov a názor odvolacieho súdu, uvádza, že takéto hodnotenie môže mať povahu ohýbania práva.

b) Argumentuje, že z dohodnutého účelu nájmu je zřejmé, že účelom nájmu bolo prevádzkovanie baru a zároveň herne, ako aj umiestnenie výherných prístrojov a technických zariadení obsluhovaných priamo hráčmi alebo prevádzkovaných prostredníctvom telekomunikačných zariadení a videohier podľa zákona č. 171/2005 Z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 171/2005 Z. z.“). Žalovaný ako prenajímateľ podpisom tejto zmluvy zároveň udelil výslovný písomný súhlas s prenechaním predmetu nájmu do podnájmu a užívania na dohodnutý účel podnájmcovi [REDACTED]

c) Vzhľadom na to, že 26. septembra 2016 prijalo mestské zastupiteľstvo v Ružomberku všeobecne záväzné nariadenie č. 14/2016 (ďalej len „VZN“), ktorým na území mesta Ružomberok ustanovilo zákaz prevádzkovať okrem iného hazardné hry prevádzkované prostredníctvom výherných prístrojov [§ 3 ods. 2 písm. d) zákona č. 171/2005 Z. z.] a hazardné hry prevádzkované prostredníctvom technických zariadení obsluhovaných priamo hráčmi alebo prevádzkované prostredníctvom telekomunikačných zariadení a videohry [§ 3 ods. 2 písm. e) zákona č. 171/2005 Z. z.], predmet nájmu sa stal nespôsobilým na dohodnuté užívanie. Z tohto dôvodu sťažovateľ zaslal žalovanému výpoveď nájomnej zmluvy z dôvodov podľa čl. VIII bodu 8.4 nájomnej zmluvy a podľa § 9 ods. 3 písm. b) zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 116/1990 Zb.“).

d) Pre rozhodnutie o nároku sťažovateľa bolo nevyhnutné, aby súd posúdil (ne)platnosť výpovede nájomnej zmluvy a v tejto súvislosti sa musel vysporiadať s otázkou, či sa stal predmet nájmu nespôsobilým na dohodnuté užívanie. Z tohto dôvodu bolo na mieste posúdiť, ako mali strany konania dohodnutý účel nájmu, keďže nebolo sporné, že prevádzkovanie hazardných hier ako jeden z účelov nájmu nebolo možné v predmete nájmu realizovať vzhľadom na prijaté VZN. Pokiaľ by účel nájmu – prevádzkovanie baru a herne, ako aj umiestnenie výherných prístrojov bol dohodnutý alternatívne, nemožnosťou výkonu jednej z týchto činností by sa predmet nájmu nestal nespôsobilým na dohodnuté užívanie. Pokiaľ by však bol dohodnutý kumulatívne, nebolo sporné, že nemožnosťou výkonu jedného účelu, by sa stal predmet nájmu nespôsobilým na dohodnuté užívanie. Okresný súd vyhodnotil, že účely nájmu boli dojednané ako kumulatívne, a teda po tom, ako nebolo možné jeden z nich v predmete nájmu vykonávať, predmet nájmu sa stal nespôsobilým na dohodnuté užívanie, a teda výpoveď z nájmu je platná.

e) Aj keď napadnuté uznesenie nie je meritórnym rozhodnutím a vec je vrátená späť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, ide o právoplatné súdne rozhodnutie, ktoré musí zodpovedať, aj pokiaľ ide o jeho zdôvodnenie a skutkové a právne závery, právu strán konania na spravodlivý súdny proces. Navyše právne posúdenie skutkového a právneho stavu deklarované v napadnutom uznesení je právne záväzné pre súd prvej inštancie, a teda toto rozhodnutie ovplyvňuje celý následný priebeh konaní na všetkých inštanciách.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením:

7. V súvislosti s napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd konštatuje, že osobitosťou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je skutočnosť, že smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu všeobecného súdu, čo znamená, že civilné konanie vo veci sťažovateľa na všeobecných súdoch ďalej pokračuje. V danom prípade teda ešte nejde o konečné rozhodnutie, ktorého dôsledkom by bolo právoplatné skončenie veci. Inak povedané, sťažovateľ sa usiluje o kasáciu kasácie.

8. Ústavný súd už v minulosti v obdobných prípadoch (napr. II. ÚS 339/2019, III. ÚS 305/2020, II. ÚS 76/2021) odmietol pre nedostatok právomoci ústavne sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam

súdov, kde vyslovil názor, že ústavná sťažnosť smerujúca proti kasačnému rozhodnutiu je podaná predčasne, keďže v takýchto prípadoch má sťažovateľ možnosť v ďalšom štádiu konania pred všeobecným súdom uplatniť ochranu označených práv aj svoju argumentáciu o skutkovej a právnej stránke veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti (m. m. I. ÚS 167/2012, III. ÚS 38/2013, I. ÚS 214/2014, III. ÚS 251/2018).

9. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd. Tento vzťah je vzťahom subsidiarity (IV. ÚS 79/2020). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017, IV. ÚS 629/2021). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018). V prípadoch, keď je možné jednotlivé nekorektné postupy alebo pochybenia reparovať v neskorších štádiách konania a rozhodovania, je nevyhnutné rešpektovať princíp subsidiarity a nezasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (IV. ÚS 232/2022).

10. Nosná argumentačná báza sťažovateľa odôvodňujúca neústavnosť napadnutého uznesenia krajského súdu, a tým aj nevyhnutnosť zásahu ústavného súdu, je založená na arbitrárnosti a absencii riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia.

11. Po preskúmaní argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti, vychádzajúc z povahy kasačného rozhodnutia a už uvedených východísk, sa ústavný súd zameral na posúdenie, či sťažovateľ bude môcť v ďalšom konaní účinne predniesť svoje výhrady a námietky, prípadne ide o také kasačné rozhodnutie, ktorým bola konečným spôsobom riešená nejaká zásadná právna otázka v neprospech sťažovateľa, ktorú už nebude možné v ďalšom konaní otvoriť z dôvodu záväznosti právneho názoru nadriadeného súdu.

12. Z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu z dôvodu absencie odôvodnenia vo vzťahu k posudzovanému účelu nájmu z hľadiska hodnotenia základného právneho vzťahu (nájomného) a subsidiárneho vzťahu (podnájomného), keď sťažovateľom uvádzané výpovedné dôvody nepodrobil skúmaniu v zmysle osobitnej právnej úpravy. Uvedené sa prejavilo v prijatí predčasných záverov okresným súdom, a to v skutkovej rovine, ktorá sa následne premietla do právneho hodnotenia. Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd vyslovil záver o platnosti výpovede sťažovateľa, a tým zániku nájomnej zmluvy uplynutím výpovednej doby bez toho, aby sa primárne zaoberal tým, či výpovedné dôvody podľa čl. VIII bodov 8.4.1 a 8.4.2 nájomnej zmluvy zodpovedajú rámcu stanovenému v § 9 ods. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Zb. ako *lex specialis* k Občianskemu zákonníku. Vytkol okresnému súdu, že vyhodnoteniu sťažovateľom tvrdených výpovedných dôvodov opretých o § 9 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 116/1990 Zb., t. j. že stratil spôsobilosť prevádzkovať činnosť, na ktorú si nebytový priestor vzal do nájmu, ako aj že nebytový priestor sa stal bez zavinenia nájomcu nespôsobilým

na dohovorené užívanie, nevenoval dôslednú pozornosť. Ďalej krajský súd okresnému súdu vytkol, že sa nezaoberal tým, že sťažovateľ oprávnením na prevádzku hazardných hier v čase uzavretia zmluvy nedisponoval. Podľa názoru odvolacieho súdu s ohľadom na charakter podnájomného vzťahu strata licencie podnájomcu nemohla mať za následok stratu spôsobilosti sťažovateľa na prevádzkovanie činností, na ktoré bol oprávnený a boli vyjadrené v čl. II bode 2.1 nájomnej zmluvy. Rovnaký záver krajský súd uviedol i k námietke, že predmet nájmu sa stal nespôsobilým na dohovorené užívanie, keďže podľa čl. II bodu 2.1 nájomnej zmluvy dohodnutým účelom užívania bolo prevádzkovanie baru a herne, pričom k času uzavretia zmluvy, ako aj k momentu jej vypovedania sťažovateľ mohol priestor na tento účel prevádzkovať. To, že podnájomcovi v dôsledku prijatého VZN zanikla udelená licencia na prevádzkovanie hazardných hier, z hľadiska naplnenia výpovedného dôvodu podľa § 9 ods. 3 písm. a) zákona č. 116/1990 Zb. nepovažoval za rozhodné. Aj záver okresného súdu, že žalovaný porušil záväzok vrátiť sťažovateľovi zabezpečovací vklad v plnej výške najneskôr do 10 dní od skončenia nájmu vyplývajúci z čl. X bodu 10.4 nájomnej zmluvy, vyhodnotil ako predčasný. Uložil okresnému súdu v novom konaní posúdiť žalobou, ako aj vzájomnou žalobou uplatnené nároky a vychádzať z východísk vyjadrených krajským súdom, a to za stavu, ak v novom konaní nenastane podstatná zmena skutkového a právneho stavu oproti tej, z ktorej vychádzal krajský súd, a zaoberať sa tvrdeniami strán v priebehu sporu vrátane použitej argumentácie v odvolaní sťažovateľa, ako aj v odvolaní žalovaného a vyjadrení sporových strán, vykonané dôkazy vyhodnotiť postupom podľa § 191 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), uplatnené nároky dôsledne právne posúdiť, a to práve v otázkach, ku ktorým dávajú sporové strany protichodné vyjadrenia, a vo veci opätovne rozhodnúť, za dodržania postupu v zmysle § 220 ods. 2 CSP.

13. S prihliadnutím na závery vyplývajúce z kasačného uznesenia krajského súdu, ktorý zrušil rozsudok okresného súdu predovšetkým z dôvodu nevysporiadania sa s podstatnými skutkovými a právnymi otázkami, v dôsledku čoho vyhodnotil závery prijaté okresným súdom ako predčasné, ústavný súd konštatuje, že ďalší priebeh sporu nie je zaťažený takou ústavne relevantnou vadou, ktorá by nebola napravitelná, keďže krajský súd nevyslovil také závery, ktoré definitívne predurčujú výsledok konania.

14. Podľa názoru ústavného súdu preto s prihliadnutím na dosiaľ uvedené a konkrétnu argumentáciu sťažovateľa nie je napadnuté uznesenie krajského súdu rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa. Ústavný súd tak uzatvára, že v danej veci nezistil dôvody na pripustenie výnimky zo zásady nevstupovať do rozhodnutí súdov, ktorými boli zrušené rozhodnutia súdov nižšej inštancie. V aktuálnom procesnom štádiu konania pred súdom prvej inštancie tak neprichádza do úvahy pri rešpektovaní princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže o veci sťažovateľa bude ďalej prebiehať konanie pred všeobecnými súdmi, pričom sťažovateľ bude v ďalšom priebehu konania disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv. Inak povedané, sťažovateľ sa bude môcť dožadovať súdnej ochrany svojich v ústavnej sťažnosti označených práv a v plnom rozsahu uplatniť všetky argumenty, ktorými podporuje svoju ústavnú sťažnosť.

15. Potenciálne poskytnutá ochrana práv sťažovateľa ústavným súdom by tak bola v tomto štádiu konania predčasná, keďže ústavný súd, zohľadňujúc princíp subsidiarity, poskytuje ochranu

základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní uplatnením zásady *ratione temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa v celom rozsahu ústavný súd nemohol vyhovieť ani jeho návrhu na odklad vykonateľnosti, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (pozri § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu implicitne prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd návrhu na odklad vykonateľnosti nevyhovel.

17. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu